

- Sentences in active voice are shorter than those with the passive.
- It is important to use positive words (e.g., “to improve”, “to reinforce”, etc.).
- It is required to avoid clichés and stock phrases, i.e., expressions that have been used so often that they have lost their real meaning. These phrases sound verbose, pompous and old fashioned (e.g., “Owing to the fact that...”).
- It is essential to use short words, which are easier to read.
- If technical jargon is used, the author must be 100% confident that the audience understands it; otherwise, an alternative word (or a glossary of terms) is needed.
- It is advised to use pronouns “I /we / you”, as they are addressing the audience directly and add a personal tone to the writing.

The “Presenting with Impact” module provides essential materials on developing one’s skills of presenting information clearly, concisely and with confidence [5]. Before delivering a presentation, it is necessary to analyze one’s strengths in public speaking, as well as the areas for improvement. The triad structural patterns of presenting ideas are of particular importance: e.g., “Problem – Effect – Solution” [5]. It is also important to use a relevant central theme, a question / answer approach, as well as transitioning between the sections of presentation. Furthermore, body language and vocal delivery are also crucial to make a persuasive presentation.

Thus, the “Researcher Connect” program provides a feasible basis for implementing these instructional strategies. The above elements can be integrated into the educational process, as well as implemented in the format of meetings of Students’ Scientific Club.

REFERENCES

1. Conrad S. What Can a Corpus Tell us about Grammar? / S. Conrad // Routledge Handbook of Corpus Linguistics / [Eds. M. McCarthy and A. O’Keeffe]. – London : Routledge, 2010. – P. 227 – 240.
2. Frodesen J. Grammar in Writing / J. Frodesen // Teaching English as a Second or Foreign Language (4th ed.) / [Eds. M. Celce-Murcia, D. Brinton, and M. Snow]. – Boston : Heinle & Heinle, 2014. – P. 233 – 248.
3. Hinkel E. Research Findings on Teaching Grammar for Academic Writing / Eli Hinkel // English Teaching. – 2013. – Vol. 68. – No. 4. – P. 3 – 21.
4. Nation I. S. Research into Practice: Vocabulary / I. S. Nation // Language Teaching. – 2011. – 44. – P. 529 – 539.
5. Researcher Connect: Participants Workbooks [Електронний ресурс] // British Council Development Centre in Singapore / Режим доступу : <https://www.britishcouncil/programmes/education/opportunities/researcher-connect>
6. Swales J. Academic Writing for Graduate Students (3rd ed.) / J. Swales, C. Feak. – Ann Arbor, MI : The University of Michigan Press, 2012. – 344 p.

УДК 378.6:62.016:811.161.2

Лисенко Н. О., Литвиненко О. О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків
ДИСТАНЦІЙНА ПІДТРИМКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

У статті узагальнено досвід використання розробленого викладачами кафедри українознавства та латинської мови НФаУ ресурсу для дистанційної підтримки самостійної роботи з курсу «Українська мова як іноземна» для підвищення рівня мовної компетентності студентів-іноземців, а також для формування, закріплення й перевірки знань. Особливу увагу приділено особливостям методів навчання і питанню технічного забезпечення.

Ключові слова: дистанційний курс, Moodle, самостійна робота, тести, українська мова для іноземних студентів.

The article deals with the experience of using the distance controlled course in the structure of the resource developed by the teachers of Ukrainian Studies and Latin department of National University of Pharmacy for distance controlled support of students' self-instruction on the course «Ukrainian as a foreign language» in order to increase the language competence level of the foreign students and the assessment of the knowledge gained. The Moodle system functionality has been analyzed in relation to the teaching of language discipline; there have been given specific recommendations related to forming the test «Module control» when teaching Ukrainian as a foreign language, in particular with the use of such types of tests, as «image positioning», «matching», «embedded answers», «text positioning», «missing words choice», «missing words choice» with audio-file addition – listening test etc. The topical issues have also been observed concerning the technical requirements and the methods of study.

Keywords: distance controlled course, Moodle, self-instruction, tests, Ukrainian language for the foreign students.

В статті обобщен опыт использования разработанного преподавателями кафедры украиноведения и латинского языка НФаУ ресурса для дистанционной поддержки самостоятельной работы по курсу «Украинский язык как иностранный» для повышения уровня языковой компетентности студентов-иностранцев, а также для формирования, закрепления и проверки знаний. Отдельное внимание уделяется особенностям методов обучения и вопросу технического обеспечения.

Ключевые слова: дистанционный курс, Moodle, самостоятельная работа, тесты, украинский язык для иностранных студентов.

У сучасних умовах освітній процес загалом і викладання мовознавчих дисциплін зокрема потребують суттєвого оновлення й удосконалення. Необхідність вивчення іноземних мов нині не викликає сумнівів, але темп сьогодення вимагає не лише якісного, а і швидкого вивчення мов.

Під час засвоєння будь-якої іноземної мови, на наш погляд, першочерговою мотивацією є потреба використовувати її в повсякденному житті, застосовувати не лише як інструмент «вводу-виводу» інформації, а й у комунікативному та гносеологічному аспектах. Не становить винятку й викладання української мови для іноземних студентів.

У сучасному світі інформаційних технологій уже прийнято виділяти такі методи навчання у вишах, які можуть бути адаптовані до наших реалій і застосовані при вивченні української мови як іноземної: адаптивне навчання, віртуальний клас, масові відкриті онлайн-курси, синхронне й асинхронне навчання, змішане навчання, обернене навчання, самостійно скероване навчання, система управління навчальним процесом, так зване «хмарне» та мобільне навчання із застосуванням таких мобільних приладів, як КПК, смартфони й мобільні телефони, система управління курсом, електронне навчання, технологія 1:1 (тобто забезпечення кожного студента планшетом чи ноутбуком з метою індивідуального навчання, що значно розширює можливості продовжувати вивчати мову позааудиторно), а також ігрофікація (гейміфікація), адже немає сумнівів, що найкраще нові знання засвоюються під час гри [7]. Використанню інноваційних технологій зараз присвячено багато досліджень, які опубліковані у вільному

доступі онлайн, що значно полегшує процес підготовки до занять та розширює можливості викладача [1; 2; 4; 5; 7].

Дистанційне навчання (distance education, e-learning) як інновація прийшло на український ринок навчальних послуг декілька років тому й відтоді набуло значного поширення як одна з форм дистанційної освіти.

Над апробацією інтерактивних освітніх технологій і впровадженням досвіду західноєвропейських університетів працюють чимало вітчизняних учених, однак численні роботи щодо розробки тестів на платформі Moodle апелюють до обізнаної аудиторії програмістів.

Метою нашої статті є узагальнення практичного досвіду викладачів кафедри українознавства та латинської мови НФаУ щодо використання тестів – невід’ємної складової дистанційного курсу на платформі Moodle, покликаної допомогти студенту-іноземцю підвищити рівень власної мовної компетентності (тренувальні тести) і перевірити якість засвоєння знань, а також низки творчих вправ, що зараз активно розробляються для студентів-іноземців із російською мовою навчання, які, досягнувши рівня А2, продовжують опановувати українську мову на другому курсі.

В оновленій версії Moodle, що використовується в НФаУ на сайті дистанційного навчання www.pharmel, наявні такі типи тестів: «правильно/неправильно», «вкладена відповідь», «вибір пропущених слів», «обчислювана відповідь», «стисла відповідь», «множинний вибір», «множинний обчислюваний вибір», «встановлення відповідностей», «переміщення тексту», «переміщення маркерів», «переміщення зображення», «проста обчислювана відповідь», «встановлення відповідності», «числова відповідь», «есе» тощо. Однак не всі з перелічених тестів доцільно використовувати в процесі вивчення саме мовної дисципліни.

Безперечно, студентів, які лише починають вивчати мову, варто заохотити до опанування нової лексики. Для перевірки рівня засвоєння лексичного мінімуму нами пропонується створення категорії «Малюнки». Тип застосовуваного тесту — «**переміщення зображення**», сенс якого полягає в тому, щоб перевірити, чи співвідносяться у свідомості студента вивчені слова й зображення відповідних предметів. Із цією ж метою логічним є також використання тестів типу «**встановлення відповідності**» і створення категорії «Переклад».

За допомогою тестів «**встановлення відповідності**» також можна перевірити засвоєння граматичних тем, створивши категорію «Морфологія».

Дуже продуктивним є, на нашу думку, тип тесту «**вкладена відповідь**» (пропущені слова). Питання цього типу дуже гнучкі, але можуть бути створені тільки шляхом уведення тексту, що містить спеціальні коди, які створюють вбудований множинний вибір. Спектр застосування – від перевірки засвоєння лексичного мінімуму занять до знань з морфології.

Доречним для формування навичок, а згодом – перевірки засвоєння основ синтаксису є тест «**переміщення тексту**», який дозволить студентам-іноземцям тренуватися, самотійно будуючи речення.

Цілісне розуміння тексту доцільно перевіряти за допомогою тесту «**вибір пропущених слів**». А об’єднавши тест «**вибір пропущених слів**» та аудіофайл із текстом, що відповідає одній із усних тем, нам вдалося створити тест-аудіювання. Наприклад, сприйняття й розуміння на слух тексту до теми «В супермаркеті» перевіряється в такий спосіб: студент прослуховує аудіо-файл потрібну кількість

разів, потім відповідає на запитання. Під час формування бази тестів також активно застосовуються такі типи як «коротка відповідь», «множинний вибір», «правильно/неправильно» тощо, що є абсолютно універсальними щодо тематики перевірки.

Для вільного володіння усною і писемною формами професійного спілкування студенти мусять мати чималий активний лексичний запас фахової термінології. З метою формування комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів актуальним є вивчення лексичного складу мови, адже найвищим рівнем формування мовної особистості й виявом мовної культури вважається «рівень володіння фаховою метамовою (терміносистемами, фразеологією, композиційно – жанровими формами текстотворення) та рівень мовного іміджу професії».

Для студента-іноземця багато важить саме мовне середовище. На жаль, Харківщина досі залишається територією російськомовного побутового мовлення. Відповідно, саме дистанційні ресурси можуть допомогти мотивованому студенту підвищити рівень фахової мовної компетентності.

Уважаємо за доцільне запропонувати студентам у курсі з дистанційної підтримки самостійної роботи завдання у формі лінгвістичного дослідження професійної лексики з використанням активних професійно-орієнтованих методів: творчий метод, методи помилок, аналізу, тестування тощо. Ефективним є поєднання вправ як репродуктивного характеру, що виконують ознайомлювальну функцію, так і творчих, що сприяють активному самостійному використанню термінологічної лексики відповідно до виробничої ситуації.

Варті уваги вправи порівняльно-зіставного типу, що допомагають студентам відчутти специфіку вивчених понять, ілюструють особливості нормативного фахового мовлення порівняно з розмовно-побутовим. Вправи цих типів дозволяють проаналізувати особливості вивчених понять на лексико-граматичному та стилістичному рівнях.

Безперечно, найбільш доцільним для формування мовленнєвої фахової компетенції на основі науково-професійної термінології є використання текстів зі спеціальності. Невеликих за обсягом, доступних за змістом для носіїв мови, насичених словами, стійкими словосполученнями і граматичними конструкціями, характерними для мови спеціальності. Тільки на рівні тексту вивчені професійні терміни постають як цілісна комунікативна система, придатна для використання в певних робочих ситуаціях. Лише за такого підходу проведення занять з української мови ми зможемо прищепити студентам любов до української мови.

Отже, формування професійного й загальноінтелектуального словника студентів відбувається у двох напрямках:

- опрацювання термінології з урахуванням спеціалізації студентів (практичний матеріал на закріплення теоретичного матеріалу спирається завжди на фахову лексику, вузькоспеціальну та загальну термінологію і фразеологію);
- практичне ведення професійного словника, який допомагає закріпити знання термінів у студентів.

Висновки. Отже, система тестів на платформі Moodle надає викладачу-філологу широкі можливості як для мотивації студентів до опанування лексики і граматики іноземної мови, так і для перевірки рівня отриманих знань. Низка творчих вправ, спрямованих на засвоєння фахової лексики, морфологічних

особливостей та синтаксичних конструкцій наукового стилю дозволить студентам опанувати навички спілкування українською мовою в професійній сфері.

Достатнє ж фінансування і чітка регламентація витрат робочого часу розробників курсів дозволять створити по-справжньому конкурентоспроможний інтелектуальний продукт.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Бей Л. Б. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів / Л. Б. Бей, О. М. Тростинська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://chito.in.ua/problemivikladannva-ukravinsekovi-movi-riznim-kategoriyam-ino.html>
- 2.Лещенко Т. О. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної /Т.О.Лещенко,О.М.Шевченко // Мова. Свідомість. Концепт : зб. наук. статей / відп. ред. О. Г. Хомчак. – Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – С. 250–253 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.umsa.edu.ua/jspui/handle/umsa/2557>
- 3.Настенко Л. Г. Тьюторство як прогресивна технологія індивідуалізації освіти у вищій школі / Л. Г. Настенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://readera.org/article/tiutorstvo-jak-prohresyevna-tekhnolohia-indveividualizatsive-osvitve-u-vveshchiv-10181969.html>
- 4.Самолисова О. В Використання інноваційних особистісно-орієнтованих методик у викладанні української мови як іноземної / Самолисова О. В., Скорбач Т.В., Калініченко О. В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/3881>
- 5.Фоміна Л. В. Традиційні та інноваційні підходи до вивчення української мови як іноземної у вищій медичній школі / Фоміна Л. В., Скорбач Т. В., Кулікова І. І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/6007>
- 6.Технологія створення дистанційного курсу [навчальний посібник / за ред. М. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка]. – К. : Міленіум, 2008. – 324 с.
- 7.Technology concepts each teacher should know about. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.educatorstechnology.com/2013/03/14-technology-concepts-everv-teacher.html>

УДК 37.016:811.124

Литовская А. В.

Харьковский национальный медицинский университет, г. Харьков
РАЗДЕЛ «КЛИНИЧЕСКАЯ ТЕРМИНОЛОГИЯ» В КУРСЕ ЛАТИНСКОГО
ЯЗЫКА И МЕДИЦИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ: ПРОБЛЕМЫ И ВЫЗОВЫ
ПРИ РАБОТЕ С АНГЛОЯЗЫЧНЫМИ СТУДЕНТАМИ

Преподавание раздела «Клиническая терминология» англоязычным студентам имеет ряд принципиальных отличий от преподавания украинским студентам. С одной стороны, многие термины уже знакомы учащимся, так как без изменений функционируют в английской профессиональной терминологии. С другой стороны, преподаватель сталкивается с разными уровнями владения студентами языком преподавания и металингвистической грамотности, позволяющей осуществлять словообразовательный анализ терминов. Все эти особенности необходимо учитывать при построении курса и при подготовке молодых преподавателей латинского языка.

Ключевые слова: *клиническая терминология, словообразовательный анализ, семантика, латинский язык, речевые ошибки.*

Викладання розділу «Клінічна термінологія» англomовним студентам має низку принципових відмінностей порівняно з викладанням українським студентам. З одного боку, багато термінів уже знайомі студентам, адже без змін функціонують у англійській професійній термінології. З іншого боку, викладач стикається з різними рівнями володіння студентами мовою викладання і металингвістичної грамотності, яка дозволяє виконувати словотвірний аналіз